

njih dolžnost. Med tem pa bode treba tudi dotičnim občinam, da se ganejo ter zahtevajo v sklepih svojih od vodstva južne železnice, ki ima tudi novo železnico na skrbi, naj ona čem brž odpravi očitno krivico, ki se dela v tem slov. ljudstvu.

Govor dr. L. Gregorčca.

(V državnem zboru dne 16. decembra 1891.)

II. In sedaj k drugi stvari! Nj. ekscelenca g. ministerski predsednik je, kar sem sam slišal, izrekel v tej visoki hiši večkrat, da bode njemu skrb za to, da se dobrohotno in nepristransko upravlja v političnih uradih. Jaz nočem dvomiti o dobri volji g. ministra gledé na to, moram pa vse eno pristaviti, da se poslužuje v mnogih rečéh osob jako nezanesljivih in nesposobnih, posebej še pri nas južnih Slovanih. Leta in leta je sedel n. pr. baron Depretis v Trstu, mož kedaj minister in velik liberalec, za ces. namestnika. Jaz nočem izreči rezke besede, toda naš prijatelj on ni bival. Ne da se tajiti, da je pod njim postala laška iredenta to, kar je in za njegove dobe se je izcimila pri uradnikih ona sovražna sila, ona nestrpnost zoper vse, kar je slovanško, po kateri so trpeli Slovenci in Hrvati na Primorji v zadnjih letih neizrekljivo silo in še jo trpijo doslej. V Ljubljani pozdravlja deželna vlada po vsacih novih volitvah tudi nemško manjšino v dež. zboru v nemškem jeziku in v Inomostu laško manjšino v laškem jeziku, toda v Gradci in v Celovci še slov. manjšina doslej ni čula slov. besede od vlade.

To očitno preziranje žali in rani nas Slovence tem bolestinse, ker prihaja od take strani, katera zastopa v deželi v prvi vrsti Nj. veličanstvo cesarja, čegar srce je odprto, kakor se bere v najnovejšem prestolnem govoru, vsem ljudstvom v enaki meri. Ces. namestniki v Gradci, v Celovci in v Trstu so bolni od večih let na posebnem in začudljivem pomankanju nepristranosti in dobrohotnosti proti nam Slovanom: kjer morejo, tam gotovo otežijo in zabranijo slov. uradovanje. K nam prihaja čedalje več uradnikov, ki ne znajo slovenski in nič se ne skrbi za to, da nam priraste uradnikov, ki bi slovenski ali hrvaški popolnem znali. Tako je ces. namestnik v Gradci nedavno poslal na neko slov. okrajno glavarstvo uradnika, ki se je branil iti tje, ker ne zna slovenski. V premogovih jamah v Trbovljah je letos ustavilo 300 slov. delalcev delo; naj bi jih podučil in pomiril, poslali pa so iz Celja tje uradnika, ki niti besede ni znal slovenske. Kar pa se tiče znanja slovensčine pri uradnikih vsake vrste na Koroškem, stoji pa še tam vse slabše. Sicer pa so te reči visoki vladi znane, kajti g. ministerski predsednik je v proračunskem odseku sam priznal, da je tako, ali on bi v prihodnje gledal na to, da bode pri vsacem slov. glavarstvu vsaj eden uradnik, ki zna slovenski.

Ali jaz mislim, da ima Nj. ekscelenca sama malo upanja za to, da izpolni to majhno obljubo svojo, kajti zadnjic je rekel neki slov. deputaciji iz Koroškega čisto suho: »Jaz nimam slov. uradnikov«. Resnica; on jih nima, toda imel jih bode v prihodnje še manj, ako ostanejo sedanji dež. predsedniki na svojih mestih ali pa pridejo mesto njih njim enaki, ako še ravnajo s slov. uradniki tako, kakor doslej in delajo z »adjuti« (denarjem na pomoč mladim uradnikom, ki čejo stopiti v drž. službo. Ured.) po sedanjem načinu. Pri nas je dokazano, da pridejo slov. uradniki težko na višje, po gostem predstavijo jih še tudi v nemške ali laške kraje. To mora pa potem slov. pravoslovce zastrašiti ter jim pregnati

misel, naj vstopijo v politične urade. Dostikrat pa jim to celo ni mogoče, ker so iz doma revni, do »adjuta« pa je za-nje toliko strma pot.

Visoki zbor dovoli vsako leto potrebne denarje za »adjute« konceptnim vajencem v politični vrsti. Za Gradec je tacih mest 20, za Celovec 8, za Trst 10, v celem je torej 38 »adjutov«. Koliko izmed teh uživajo v resnici slov. vajenci, to mi ni znano, toda bojim se, da niti enega.

Jaz preidem sedaj na stvar, ki je še vsa huja. Priposilja se namreč v zadnjem času k nam tacih uradnikov, ki kar nič ne prikrivajo svojega sovrašstva do nas, tisto kar očitno kažejo ter se nič ne pomišljajo, če nas razžalijo ali pa vmes tudi obrekujejo. Jaz hočem za to navesti le nekaj dokazov. V Ljubljani je služil in najbrž še služi uradnik, ki se je drznil na javnem prostoru imenovati slovensko in hrvaško ljudstvo — ne zamerite besede — ščetinjad. To nezaslišano dejanje je prišlo tudi v Kranjskem dež. zboru v razgovor, toda iz stvari ni prišlo druga, kakor da še mož, mislim, sedaj služi na istem mestu. Ako ostanem pri podobi, kakor si jo je on izbral, moral bi reči, da še sedaj on žre iz korita pri onem »svinjskem ljudstvu« ter rije vsak dan svoj rillec va-nj po pičo.

V Rudolfovem je služil nek drugi nemški uradnik, ki je varal ljudstvo s svojimi burkami v eno mer ter je na ulici nekega Slovenca s sabljo napadel in ga je zato že tudi obsodila sodnija. On je lazil po noči v oštarijah za slov. dijaki in če so le-ti peli kako slov. pesem, poslal je brž na to v Graško »Tagespošto« članek, v katerem so se dijaki izkričevali za panslaviste in za veleizdajce natolcevali. — V Senji, v Dalmaciji, je služil v 70 letih nek okr. glavar, kateri je svojo dobrohotnost in nepristranost do hrv. ljudstva kazal s tem, da je kar prestopil v deželnih volitvah v vrsto Italijanov. Njegovi čini so zapisani v zapisnikih dež. zbora dalmatinskega. Po teh je bil iz Dunaja dobil 800 gld. za volilno ščuvanje. On je tožil rodoljubne duhovnike pri škofijstvu in drugih uradih. On je pil, ščul z laškimi capini po oštarijah, je rival hrv. volilce z žendarji in po uradnikih od volitve, je tiral hrv. volilce iz volišča, obdržal pa laške lepo v njem za — volilno ščuvanje, če so že tudi volili. To delovanje je ljudi takrat tako razjarilo, da bi bilo prišlo do pobojev, ko bi ne bili hrv. rodoljubi pomirili ljudij. Hrvati pa so še zmagali vse eno in ščuvarglavar je dobil mesto na Istri, kjer dela sedaj isto. Ti novi in najnoveji čini njegovi pridejo pa še itak v razgovor o priliki, ko pride potrjenje volitve poslanca dr. Laginja na vrsto, jaz torej ne govorim več o njem.

Cerkvene zadeve.

Pekel ali tretja izmed štirih poslednjih rečij.

Slovenec za novo leto 1892 spisal dr. Ivan Križanič, korar stolne cerkve. V Mariboru. Založba „kat. tisk. društva“.
Tisk „tiskarne sv. Cirila“.

Knjižica, o kateri izpregovorim v naslednjih vrsticah nekaj malih besedij, je po svojem zvanjanem lici drobna ter šteje v celem samo 64 strani v mali obliki, toda stvar, ki jo razpravlja, je resna, vredna našega premišljevanja. Ako se pa o njej razpravlja, kakor v tej knjižici, nam to ne bode pretežko, za to skrbi preč. g. spisatelj, držeč se svoje nekoliko šaljive navade, dovolje tudi v tem svojem delci.

»Pekel« vam je pač čudno ime, pa še čudniši je kraj, ki ga pomeni! Kdor ima v svojem sreci vero katoliške cerkve, njega je strah ne toliko pri imenu, koli-